

LEDARE

Ledare: Skola/Hans Bergström: Enhetschefen som ger Skolverket ett ansikte

PUBLICERAD 2002-04-02

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

Byråkratins ansikte är hårt men samtidigt undflyende. Det är hårt genom att ingripa utan appell. Det är undflyende genom att sällan motivera sitt handlande på ett sätt som gör det åtkomligt för rationellt samtal.

På detta bildar Skolverket regelmässigt ett av de främsta exemplen. Verket använder till exempel all sin auktoritet för att göra klart för skolor att de inte tillåts använda några maktmedel för att upprätthålla ordning och skapa arbetsro. Detta är nu på väg att leda till att Arbetsmiljöverket i stället träder in för att sätta nödvändiga gränser i skolorna. Hänvisning till personalens arbetsmiljö ger i det fackligt präglade Sverige den enda legitima grunden för att begära rimliga arbetsförhållanden i skolan. Hos skolmyndigheten finns inget stöd för krav på studiero. Hänvisning till kunskapsinhämtning duger inte. Endast den fackliga terminologin bildar en tillräckligt effektiv motkraft till skolmyndighetens föreställning att skolan inte får ha några sanktioner mot kaos.

Björn Persson ska ha en eloge för att han öppet visar hur man tänker på Skolverket. Persson är enhetschef och har skrivit rapporterna om Vikensskolan i Höganäs. Fyra äldre pojkar i skolan tvingade i oktober 2000 den då elvaårige Jonas att utföra oralsex, under hot om att annars kasta ner honom från loftet på en lada. Jonas blev djupt psykiskt skadad av våldtäkten. Men Skolverket förbjöd skolledningen att flytta på förövarna så att Jonas slapp möta dem dagligen i skolan. I stället tvingades Jonas familj flytta från orten; Jonas kunde börja i en annan skola.

I DN i söndags (31/3) intervjuas enhetschef Persson av DN:s Ole Rothenborg. Om dina egna barn skulle råka ut för detsamma som Jonas, skulle du då som pappa tvinga dem att gå till skolan och där möta sin våldtäktsman

frågar DN-reportern. "Nej, först skulle jag förvissa mig om att det fungerade", svarar Björn Persson, rimligt nog. "Men", fortsätter Rothenborg, "om barnet säger 'pappa, pappa, jag vågar inte gå till skolan' ". Perssons svar: "Då skulle jag vända mig till tillsynsmyndigheten (Skolverket)".

Med detta svar finns ett par problem. Det ena är att tillsynsmyndigheten skulle komma att hindra skolan från att handla. Det andra är att ärendet skulle ta tid. Vad gör du under tiden, i rollen som pappa, pressar Ole Rothenborg. "Hur skulle du undvika att dina barn tvingades möta förövarna i skolan

• Svar Persson: ". . . det är en hypotetisk fråga. Men jag skulle inte gå med på det under andra omständigheter än att kommunen visat att det var betryggande." "Men om inte barnet tror på det

", fullföljer intervjuaren. Svar: "Men det är ju självklart att man ska ha rätt till trygghet. Varken som förälder eller Skolverk kan man acceptera att barnen tvingas gå i skolan och känna sig otrygga."

För läsaren ser det ut som ett cirkelresonemang. Trygghet ska uppstå, eftersom det vore oacceptabelt om trygghet inte uppstod.

I själva verket döljer sig bakom resonemanget en djup filosofisk föreställning om att människor i grunden är goda och att inga sanktionsmedel behövs. Bara vi för tillräckligt många kurativa samtal så kommer godheten att framträda. Skolverket ser som sin uppgift att hålla emot de "mörkerkrafter" som anser att skolan behöver sanktionsmedel, gör Björn Persson klart med för byråkrater ovanlig tydlighet.

Bakom Skolverkets agerande ligger en hemmagjord naiv föreställning om ett samhälle där aldrig några sanktioner behövs utan människor alltid kan talas till rätta, även de mest utagerande tonåringar innan hjärnan har nått den vuxna förmågan till känslokontroll och omdöme. Vad denna föreställning bland annat bortser ifrån är att vetskapen att en skolledning inte har några sanktionsmedel inverkar på beteendet hos de elever som förstör och förtrycker.

Med sanktionsmedel i bakgrunden får skolledningen en auktoritet som gör att den ofta kan finna bättre framgångsvägar än förflyttning.

En maktlös skolledning, däremot, har svårt även att tala med auktoritet. Gängets alternativa auktoritet och maffialiknande normer tar då lätt över makten i skolan från de vuxna.

Vore det mot denna bakgrund en så förfärlig tanke om två-tre lärare i varje skola tilläts gå utbildningen till ordningsvakt och i skolan gavs motsvarigheten till ordningsvaks rätt att ingripa även fysiskt för att upprätthålla ordning, när situationer så påkallar

Detta inte för att återinföra någon rottingskola, men för att de gängledare som nu aktivt utövar våld och hot ska veta att vuxenvärlden inte är totalt maktlös.

Rätten att kunna gå trygg till skolan och att där få arbetsro är fundamental för både elever och lärare. Den fordrar att skolan har makt att ingripa mot övergrepp och våldsgång, även förfogar över sanktioner av en styrka som svarar mot de grövsta undantagsfallen. Björn Persson personifierar ett Skolverk som

tagit som sin uppgift att hindra, snarare än hjälpa, skolan att skapa det lugn som lärande förutsätter.

Hans Bergström är chefredaktör och ansvarig utgivare

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt